

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Institutul pentru
Politici și Reforme
Europene

Analiza independentă a bugetului satului Talmaza

Proiectul este cofinanțat de Uniunea Europeană și Konrad Adenauer Stiftung e.V.

Notă de limitare a responsabilității

Această publicație a fost elaborată în cadrul proiectului „Informează, abilitază și acționează! Societatea civilă pentru o mai bună guvernare bugetară în Moldova”, care este implementat de Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, în calitate de partener principal, în consorțiu cu Fundația Konrad Adenauer (KAS, Germania), Centrul pentru Studii Est-Europene (CSEE, Lituania) și Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE). Proiectul este cofinanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reprezintă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene și Fundației Konrad Adenauer.

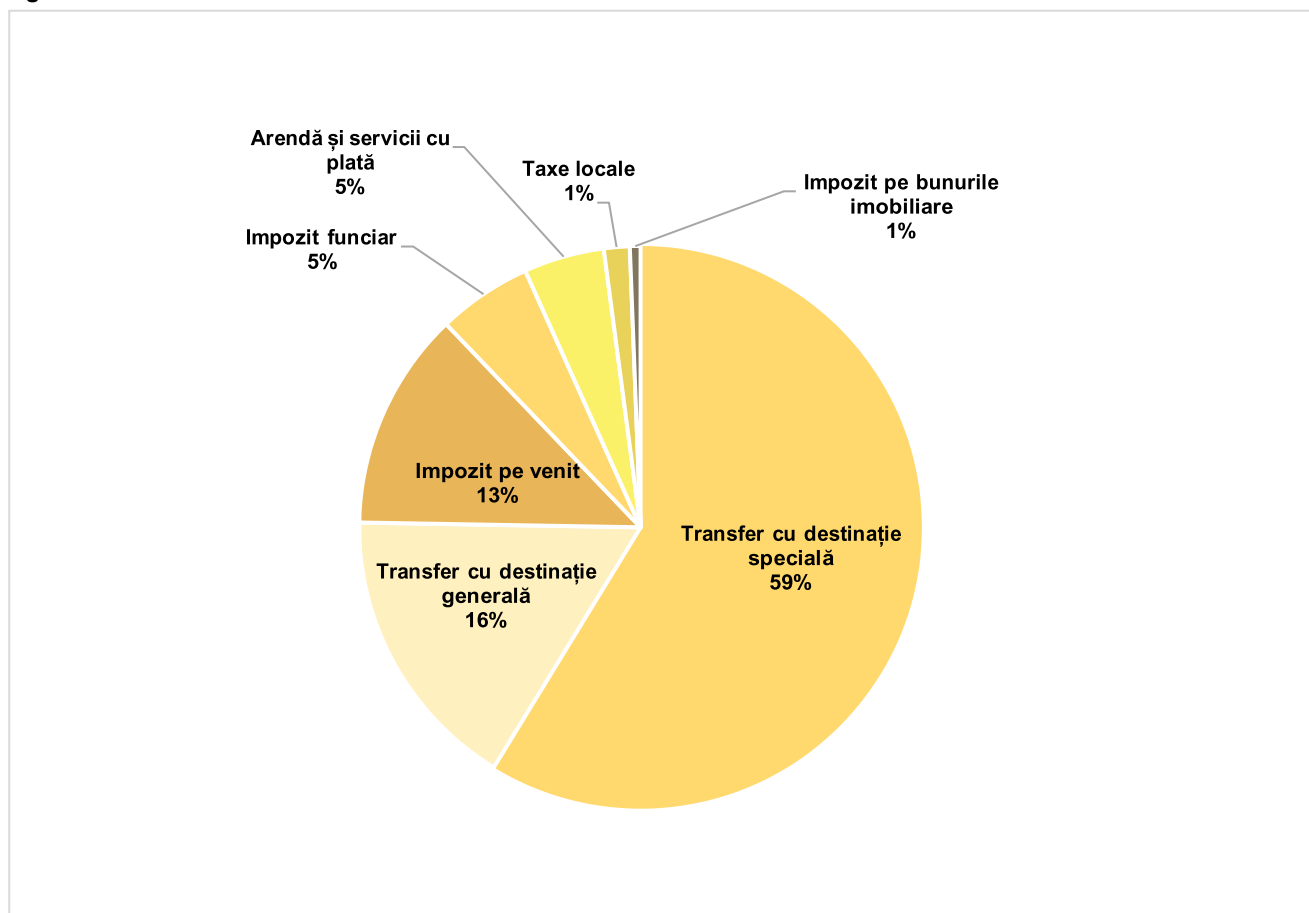
Bugetul aprobat al satului Talmaza la sfârșitul anului 2020

Venituri aprobate	Cheltuieli aprobate
12.3 milioane lei	12.3 milioane lei
+27% față de anul 2019	+27% față de anul 2019

Veniturile la bugetul satului Talmaza provin din două surse: veniturile proprii și transferurile de la bugetul de stat. Din 12.3 milioane lei venituri în total, 75% provin din transferuri de la bugetul de stat. Principalele două surse pentru veniturile proprii sunt: impozitul pe venitul persoanelor fizice și impozitul pe proprietate imobiliară.

Care este sursa principală a veniturilor?

Figura 1.

Analizând diagrama, observăm că bugetul satului Talmaza este foarte dependent de transferurile de la bugetul de stat. Există o capacitate limitată de a colecta taxe și impozite

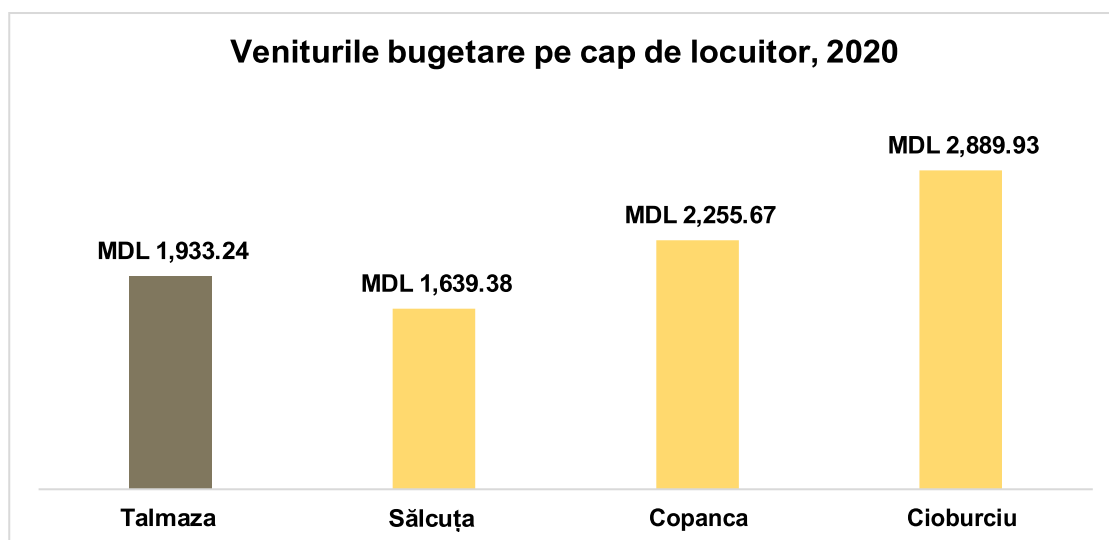
la nivel local: număr mic de agenți economici și lipsa oricărei industrii care ar putea genera venituri pentru bugetul local. Această situație este una caracteristică majorității satelor din Republica Moldova.

Peste 85% (6,2 milioane lei) din transferurile cu destinație specială sunt destinate finanțării învățământului preșcolar. Pentru drumuri au fost alocate 11% fonduri din transferuri de stat (799 mii lei). Restul din transferuri de 231 mii lei (3%) sunt pentru servicii sociale și reparații.

Veniturile colectate de primărie la nivel local sunt foarte mici și similare cu cele din 2019, de doar 182 mii lei, cea mai mare sursă fiind taxa pentru unitățile comerciale de 130 mii lei.

Satul Talmaza înregistrează un venit pe cap de locuitor de 1,933 lei. Pentru comparație, venitul satelor pe cap de locuitor variază între 1,700 lei și 2,800 lei. Veniturile de peste 3,000 de lei sunt caracteristice orașelor și municipiilor.

Figura 2.

Care este sursa principală a cheltuielilor?

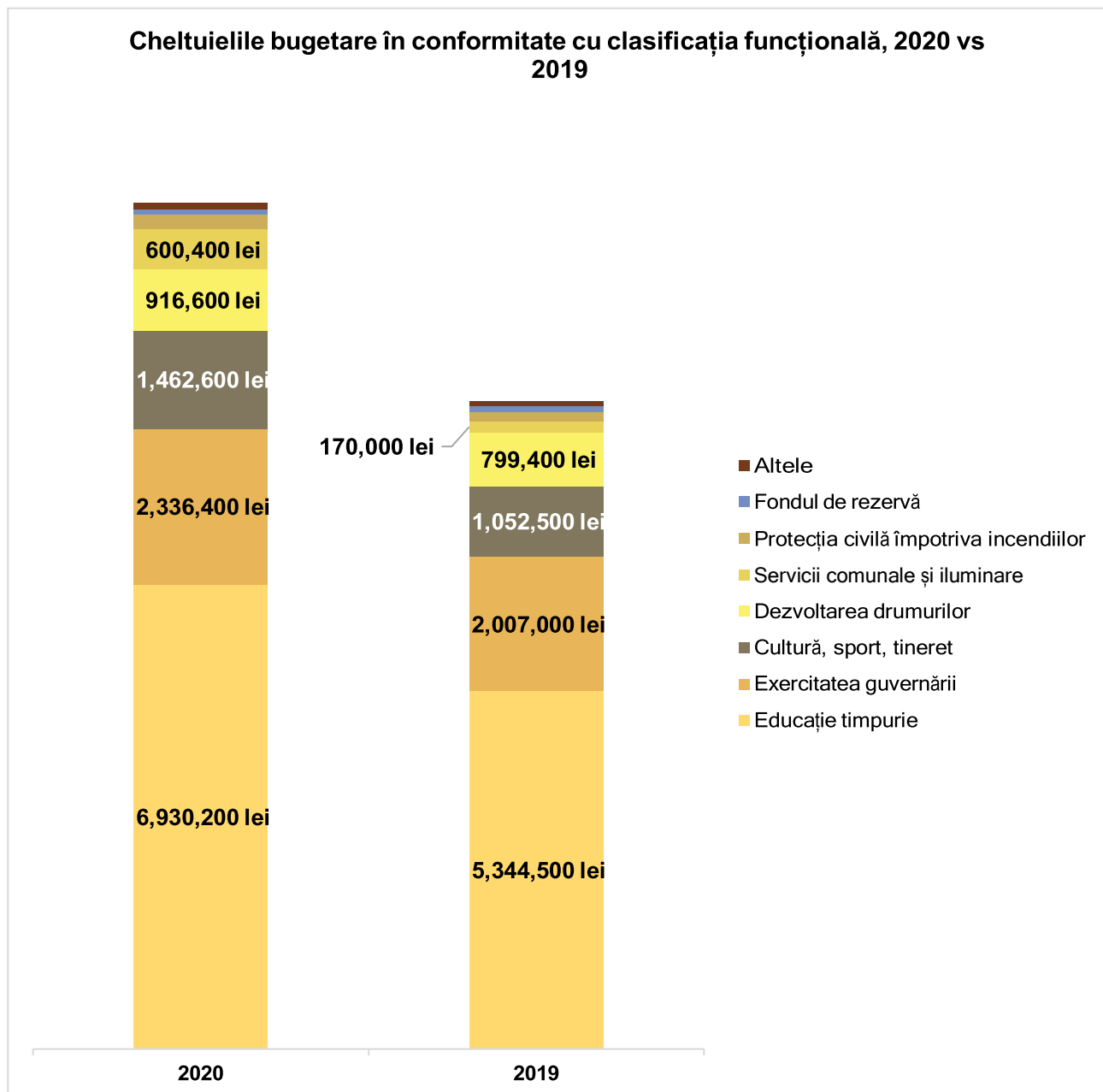
Pe partea de cheltuieli, învățământul reprezintă categoria cu cea mai mare pondere din totalul de cheltuieli - 55%. Cheltuielile respective vor asigura funcționalitatea celor 3 grădinițe din localitate frecventate de 310 copii. Astfel, costul total pentru fiecare copil a constituit aproximativ 22,000 lei pe an.

În același timp pot fi evidențiate următoarele cheltuieli: servicii de stat cu destinație generală (19%), cultură, sport, tineret, culte și odihnă (12%) și dezvoltarea drumurilor (7%).

În cadrul categoriilor de cheltuieli menționate mai sus, plata salariilor are cea mai mare pondere: în total 7.8 milioane lei, adică 62% din tot bugetul.

Comparativ cu anul 2019 se observă o creștere semnificativă a bugetului, implicit a cheltuielilor planificate. Cea mai mare creștere se observă la cheltuielile pentru educație timpurie (cu 1.6 milioane lei mai mult), servicii de stat cu destinație generală (cu 329 mii lei mai mult) și cultură, sport, tineret (410 mii lei).

Figura 3.

Executarea bugetului pentru anul 2020: devieri față de planul din 2020 și executarea pentru 2019

În luna aprilie primăria Talmaza urmează să aprobe raportul de executare a bugetului pentru 2020. În tabelul de mai jos facem o comparație cu bugetul planificat pentru 2020, dar și bugetul executat din 2019, prezentând indicatorii cu cele mai mari devieri.

Observăm că impozitul de venit a fost semnificativ mai mult colectat în 2020 decât în 2019, ceea ce este un semn bun de colectare a veniturilor proprii, dacă acesta va fi un trend și pentru anii următori. Impozitul funciar executat în 2020 a scăzut, atât față de cel planificat pentru 2020, dar și cel executat în 2019.

Documentul executării bugetului este unul descriptiv, prezentând în mod detaliat detalii despre venituri, însă acesta nu conține informație analitică care ar explica cum anumite politici au influențat veniturile și nu explică care au fost cauzele devierilor observate la volumul încasărilor.

Tabelul 1.

Tipul impozitului	Nivelul executat 2020	% față de planificat 2020	% față de executat 2019
Impozitul pe venitul persoanelor fizice ce desfășoară activități independente	1 762 681 lei	114%	158%
Impozitul funciar	582 754 lei	88%	95%
Impozitul pe bunurile imobiliare	85 434 lei	113%	92%
Taxe locale	186 715 lei	104%	84%

Partea de cheltuieli a fost executată la nivel de 86% din prevederile planului precizat, adică s-a cheltuit cu 1.9 milioane lei mai puțin decât s-a aprobat. De asemenea, veniturile au fost executate în proporție de 97%. Analizând situația și din alte localități ale țării, executarea parțială a planurilor de cheltuieli și venituri este una dintre probleme cu care se confruntă, atât autoritățile centrale, cât și cele locale.

O deficiență majoră la informația prezentată la cheltuieli este lipsa indicatoarelor de performanță care ar facilita evaluarea rezultatelor atinse în raport cu cheltuielile efectuate. De exemplu, raportul nu prezintă legătura între volumul investițiilor realizate și indicatorii de performanță obținuți. Câți km de drum au fost reabilitați/construiți cu acești bani? Care a fost costul unul km de drum reabilitat? Este acest cost comparabil cu alte orașe

din regiune? Asemenea indicatori ar trebui să existe și în celelalte domenii în care se fac investiții capitale, cum ar fi: iluminatul stradal, apă și canalizare sau grădinițe.